

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 136/09-53

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť spoločnosti S., a. s., Ž., zastúpenej advokátom JUDr. M. V., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 108/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti S., a. s., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 108/2003 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 108/2003 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť spoločnosti S., a. s., trovy konania v sume 223,46 € (slovom dvestodvadsaťtri eur a štyridsaťšesť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu, advokáta JUDr. M. V., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2008 doručená sťažnosť spoločnosti S., a. s., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 108/2003.

V označenom konaní okresného súdu vystupuje sťažovateľka ako odporca, pričom predmetom tohto konania je návrh spoločnosti S., s. r. o., Ž. (ďalej len „navrhovateľka“), na nahradenie vyhlásenia vôle uzavrieť kúpnu zmluvu. Konanie začalo žalobným návrhom doručeným okresnému súdu 8. apríla 2003.

V odôvodnení svojej sťažnosti sťažovateľka rozsiahlo opísala skutočnosti, ktoré predchádzali a napokon viedli k začatiu konania pred okresným súdom. Pozadím namietaného porušenia označených základných práv bolo podľa sťažovateľky prerušenie konania okresným súdom uznesením č. k. 11 Cb 108/2003-153 z 5. októbra 2005. Toto rozhodnutie bolo zdôvodnené trestným konaním prebiehajúcim od 25. marca 2003, ktoré „začalo na návrh odporcu“. V ňom bolo 16. novembra 2005 vznesené obvinenie proti konateľovi navrhovateľky a proti bývalému konateľovi sťažovateľky „pre podozrenie

z prípravy podvodu, ktorého sa mali dopustiť falšovaním zmluvy o budúcej zmluve, ktorá je podkladom pre návrh na nahradenie vyhlásenia vôle na uzavretie kúpnej zmluvy súdnym rozhodnutím“.

V už uvedenom uznesení o prerušení konania okresný súd dôvodil, že *„otázka platného uzavretia zmluvy je aj otázkou prebiehajúceho konania, nakoľko odporca sa v konaní bráni tým, že uvedená zmluva je neplatná. Preto aj v prebiehajúcom súdnom konaní by konajúci súd predbežne musel riešiť otázku, či zmluva zo dňa 4. 2. 1999 je alebo nie je platná. Na základe uvedených skutočností súd rozhodol o prerušení tohto konania až do skončenia trestného stíhania...“.*

Sťažovateľka tvrdí, že *„sa od začiatku konania bráni tým, že uvedená zmluva je absolútne neplatná nielen z toho dôvodu, že je falošná, ale že by bola z viacerých dôvodov absolútne neplatná aj keby bola pravá... Preukázanie falšovania zmlúv je síce najrukolapnejším, ale nie jediným dôvodom ich neplatnosti.“.*

Sťažovateľka navrhla okresnému súdu 14. septembra 2006 a opätovne 14. novembra 2006 pokračovanie v konaní, pretože podľa jej názoru *„pre rozhodnutie súdu o zamietnutí návrhu na nahradenie vyhlásenia vôle na uzavretie kúpnej zmluvy súdnym rozhodnutím existoval už v tej dobe v trestnom spise dostatok vecných a právnych dôvodov, ktoré by súd musel zohľadniť aj v prípade, že by o pravosti zmluvy neexistovali žiadne pochybnosti“.* Na tieto návrhy okresný súd spočiatku nereagoval, a preto sťažovateľka 14. decembra 2006 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Podpredseda okresného súdu *„listom zo dňa 12. 1. 2007 oprávnenosť sťažnosti neuznal a nečinnosť súdu odôvodnil tým, že nemal k dispozícii vlastný spis, ktorý zapožičal vyšetrovateľovi a ten ho vrátil súdu až 29. 11. 2006“.*

Okresný súd uznesením č. k. 11 Cb 108/2003-181 z 18. januára 2007 zamietol sťažovateľkin návrh na pokračovanie v konaní. Vychádzal *„z rozhovoru s vyšetrovateľom*

Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Ž.‘, z ktorého vyplynulo, že vyšetrowanie v súvisiacej trestnej veci „bude ukončené do konca mesiaca január 2007 s tým, že po preštudovaní spisového materiálu bude následne... podaný návrh na podanie obžaloby.“. Podľa názoru okresného súdu „sumár dôkazov a právnych tvrdení účastníkov v konaniach neumožňuje bez posúdenia pravosti spochybnenej zmluvy o budúcej zmluve rozhodnúť o návrhu navrhovateľa na nahradenie prejavu vôle. Posúdenie pravosti tejto zmluvy, resp. posúdenie skutočností, či konaním dotknutých osôb nedošlo k trestnému činu podvodu, je pritom práve predmetom prebiehajúceho trestného konania. Jedná sa pritom o skutočnosti, ktoré by rovnako musel posudzovať aj súd konajúci o návrhu na nahradenie prejavu vôle.“. Okresný súd uzavrel, že ak po podaní obžaloby a „po predložení výsledkov vyšetrowania bude možné posúdiť rozhodujúce sporné otázky, súd bude pokračovať v prerušenom konaní aj bez právoplatného rozhodnutia uvedenej trestnej veci“.

Uznesenie okresného súdu napadla sťažovateľka odvolaním, o ktorom Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 3. augusta 2007 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Cob 156/2007 rozhodol tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Krajský súd sa v zásade stotožnil s právnymi závermi okresného súdu.

Sťažovateľka 17. septembra 2007 podala ďalší návrh na pokračovanie v konaní. S poukazom na postup a dovtedajšie závery súvisiaceho trestného konania zdôvodnila svoj návrh tým, že „zo zhromaždeného spisového materiálu je okrem záveru vyšetrowateľa a prokurátora, že sporná zmluva je falzifikát, zrejme aj to, že existujú aj ďalšie skutočnosti, ktoré nezávisle na posúdení falošnosti zmluvy odôvodňujú zamietnutie podanej žaloby na nahradenie prejavu vôle strán“.

Keďže okresný súd na tento návrh nereagoval, adresovala sťažovateľka 10. januára 2008 predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu podľa § 62 zákona o súdoch. Predseda okresného súdu „reagoval listom zo 6. 2. 2008, v ktorom uviedol, že považuje sťažnosť v celom rozsahu za nedôvodnú“.

Tvrdené porušenie označených základných práv zdôvodňuje sťažovateľka poukazom na ustanovenie § 111 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), z ktorého podľa jej názoru vyplýva, že „*súd je aj po dobu, po ktorú je konanie prerušené, povinný sledovať dôvodnosť prerušenia a v konaní pokračovať, len čo odpadnú prekážky, pre ktoré bolo konanie prerušené. Odpadnutiu prekážok je dokonca povinný aktívne napomáhať.*“. Okresný súd však podľa sťažovateľky „*tak nepostupoval. Nekonal ani potom, čo ho sťažovateľ informoval o priebehu a výsledkoch prípravného trestného konania, ani po jeho skončení podaním obžaloby, a to napriek tomu, že sa k takémuto postupu sám zaviazal v uznesení, ktorým zamietol návrh na pokračovanie v konaní.*“.

Sťažovateľka nepožiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Po preštudovaní vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 136/09-26 zo 14. mája 2009 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie. Následne vyzval 22. mája 2009 predsedu okresného súdu, aby sa k sťažnosti vyjadril z hľadísk významných pre posúdenie merita veci a aby ústavnému súdu oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 25. júna 2009 podpredseda okresného súdu súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci a navrhol, aby ústavný súd „*sťažnosť sťažovateľa odmietol*“. Poukázal na skutočnosť, že „*o dôvodnosti prerušenia konania dva krát rozhodoval aj Krajský súd v Žiline*“ a „*v konaní do odpadnutia prekážok, pre ktoré bolo konanie prerušené, nebolo možné vo veci ďalej pojednávať a vec v merite rozhodnúť. V danej veci o nahradenie prejavu vôle nemôže byť rýchlosť konania na ujmu správnosti a zákonnosti rozhodnutia súdu, najmä ak konania, v ktorom sa domáha ochrany navrhovateľ je predmetom trestného konania v štádiu po podaní obžaloby.*“.

K svojmu vyjadreniu pripojil podpredseda okresného súdu i vyjadrenie zákonného sudcu. V ňom je uvedený nasledovný prehľad procesných úkonov okresného súdu vo veci:

„8. 4. 2003 – doručenie žaloby na súd a pridelenie veci zákonnému sudcovi JUDr. B.

4. 7. 2003 – výzva na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh na začatie konania

16. 7. 2003 – zaplatenie SUP za podaný návrh

31. 7. 2003 – výzva odporcovi na vyjadrenie sa k žalobe

20. 10. 2003 – vytýčenie termínu pojednávania na 3. 12. 2003

3. 11. 2003 – termín pojednávania zrušený + pripojenie spisu Okresného súdu Žilina 11 NcCbP/1/2003

2. 12. 2003 – vytýčenie termínu pojednávania na 30. 1. 2004

30. 1. 2004 – pojednávanie odročené z dôvodu žiadosti odporcu o odročenie termínu pojednávania; nový termín 3. 3. 2004

25. 2. 2004 – pripojenie spisu 23 C 65/2003 – k nahliadnutiu

3. 3. 2004 – pojednávanie odročené na neurčito do právoplatnosti rozhodnutia Okresného súdu Žilina 23 C 65/2003

4. 3. 2004 – spis uložený na lehotu do 10. 4. 2003 alebo do doručenia vzájomného návrhu odporcu

19. 3. 2004 – doručenie zmeny návrhu navrhovateľom

22. 3. 2004 – uznesenie 11 Cb 108/2003-59 o pripustení zmeny návrhu

26. 3. 2004 – uznesenie – výzva na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh na zaplatenie zmluvnej pokuty

5. 4. 2004 – doručenie vzájomného návrhu o určenie neplatnosti zmluvy odporcom

7. 4. 2004 – doručovanie vzájomného návrhu navrhovateľovi s výzvou na vyjadrenie sa + uznesenie – výzva odporcovi na zaplatenie SUP za podaný vzájomný návrh

19. 4. 2004 – návrh navrhovateľa na oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku

30. 4. 2004 – zaplatenie SUP za podaný vzájomný návrh odporcom

17. 5. 2004 – vyjadrenie navrhovateľa k vzájomnému návrhu

1. 6. 2004 – uznesenie 11 Cb 108/2003-88 – nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov navrhovateľovi

6. 8. 2004 – pripojenie spisu Okresného súdu Žilina 23 C/65/2003

2. 9. 2004 – žiadosť na Katastrálny úrad, Správa katastra Ž. o zaslanie správy, za účelom zistenia, či bola predložená na zápis vlastníckeho práva zmluva medzi predávajúcich S., a. s. a kupujúcim A., s. r. o.

8. 11. 2004 – odpoveď Správy katastra Ž. na žiadosť
15. 11. 2004 – vytyčenie termínu pojednávania na 17. 12. 2004
17. 12. 2004 – pojednávanie odročené na neurčito
22. 12. 2004 – zaslание spisu na Krajskú prokuratúru Ž.
7. 4. 2005 – vrátenie spisu z Generálnej prokuratúry SR
22. 4. 2005 – žiadosť KR PZ Ž. o zapožičanie spisu
10. 5. 2005 – pripojenie spisu Krajského riaditeľstva PZ Ž. ČVS: KUJP-20/OVEK-2003
11. 5. 2005 – vytyčenie termínu pojednávania na 1. 7. 2005
28. 6. 2005 – termín pojednávania zrušený z dôvodu ospravedlnenia právneho zástupcu odporcu a vytyčený nový termín pojednávania 24. 8. 2005
20. 7. 2005 – zaslание vyšetrovacieho spisu KÚJP-20/OVEK-2003 Krajskej prokuratúre Ž. v zmysle žiadosti zo dňa 20. 7. 2005
24. 8. 2005 – pojednávanie odročené na neurčito, za účelom rozhodnutia o prerušení konania
5. 10. 2005 – uznesenie o prerušení konania č. k. 11 Cb 108/2003-153 – do právoplatného skončenia trestného konania vedeného na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Ž., zn. ČVS: KUJP-20/OVEK-2003
20. 11. 2005 – kalendár 6 mesiacov – konanie prerušené
7. 4. 2006 – v zmysle žiadosti zo dňa 4. 4. 2006 spis zaslaný Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Ž.
18. 9. 2006 – návrh odporcu na pokračovanie v konaní
27. 10. 2006 – žiadosť KR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Ž. o vrátenie spisu
20. 11. 2006 – opakovaný návrh odporcu na pokračovanie v konaní
29. 11. 2006 – vrátenie spisu
18. 1. 2007 – uznesenie č. k. 11 Cb 108/2003-181 – zamietnutie návrhu odporcu na pokračovanie v konaní
31. 1. 2007 – doplnenie návrhu odporcom na pokračovanie v konaní
21. 2. 2007 – odvolanie odporcu proti uznesenie 11 Cb 108/2003-181

7. 3. 2007 – predkladacia správa Krajskému súdu Žilina – za účelom rozhodnutia o odvolaní odporcu

8. 3. 2007 – spis predložený Krajskému súdu Žilina

12. 3. 2007 – odvolanie doručené navrhovateľovi na vyjadrenie

27. 3. 2007 – vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu

3. 8. 2007 – uznesenie Krajského súdu Žilina 13 Cob/156/2007 – potvrdenie rozhodnutia OS Žilina č. k. 11 Cb/108/2003-181

23. 10. 2007 – referát sudcu na pripojenie spisu 5 T 65/2007 k nahliadnutiu. “

Zákonný sudca poukazom na ustanovenie § 111 ods. 1 OSP zdôraznil, že „v prípade právoplatne prerušeného konania nemôže vo veci dochádzať k priesťahom v konaní okrem prípadu, ak by dôvod, pre ktorý je konanie prerušené medzičasom odpadol. V tomto prípade však tento dôvod naďalej trvá. Ako bolo uvedené už v odôvodnení uznesenia, ktorým súd zamietol návrh na pokračovanie v konaní, posúdenie platnosti tejto zmluvy závisí aj od skutočnosti, či konaním dotknutých osôb nedošlo k trestnému činu podvodu. Práve táto otázka je predmetom prebiehajúceho trestného konania a bude jednoznačne vyriešená až jeho právoplatným skončením.“. Zároveň však zákonný sudca uviedol, že „bude vo veci opätovne urgované trestné oddelenie tunajšieho súdu na predloženie súvisiaceho trestného spisu na nahliadnutie. Po oboznámení sa s týmto materiálom bude posúdená možnosť pokračovať v tomto konaní aj bez právoplatného skončenia prebiehajúceho trestného konania.“.

Právny zástupca sťažovateľky reagoval na základe výzvy z 26. júna 2009 na vyjadrenie podpredsedu okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 13. júla 2009, v ktorom vyjadril súhlas s rozhodnutím o sťažnosti bez ústneho pojednávania. Vo svojom stanovisku právny zástupca sťažovateľky poukazom na judikatúru ústavného súdu zhodnotil ako nesprávny názor okresného súdu, že „v právoplatne prerušenom konaní možno pokračovať až po splnení podmienky na pokračovanie v konaní, resp. odpadnutí prekážky, pre ktorú bolo súdne konanie prerušené“. Podľa názoru sťažovateľky „ak v dobe, po ktorú je konanie prerušené, vyjdú najavo nové skutočnosti, ktoré možno použiť ako dôkazy v prerušenom konaní, a možno predpokladať, že tieto dôkazy budú dostatočným

podkladom pre rozhodnutie súdu aj bez rozhodnutia otázky, pre ktorú bolo konanie prerušené, súd je v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy povinný v konaní pokračovať“. Sťažovateľka tiež uviedla, že súvisiace trestné konanie dosiaľ nebolo právoplatne ukončené.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Článok 48 ods. 2 ústavy okrem iného ustanovuje, aby súd prerokoval vec bez zbytočných prietáhov. Ide o imperatív pre všetky súdne konania. Pre oblasť občianskeho súdneho konania tento imperatív vyjadruje predovšetkým záujem na tom, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu (*mutatis mutandis* II. ÚS 26/95), pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti. Inými slovami, ústava vo svojom siedmom oddiele druhej hlavy v rámci úpravy práva na súdnu ochranu osobitný význam pripisuje tomu, aby sa spravodlivosť nevykonávala s oneskorením, ktoré by mohlo ohroziť právo na súdnu ochranu vo svojej podstate, a tým ohroziť účinnosť a dôveryhodnosť justície. Ústava takto zaviazala predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti na prijatie príslušných opatrení umožňujúcich prerokovanie napadnutých vecí

bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (I. ÚS 21/00).

Keďže účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu, ústavný súd už viackrát zaujal názor, že samotným prerokovaním vecí na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup okresného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Základnými kritériami pre hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95). Predmetom konania vedeného pred okresným súdom, v rámci ktorého namieta sťažovateľka zbytočné prietahy, je nahradenie prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu tak, ako to predpokladá v § 50a zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Po právnej stránke tak uvedené konanie nemožno považovať za zložité. Vyplýva to tiež zo skutočnosti, že sťažovateľka ako odporca v konaní svoju obranu založila na tvrdení o absolútnej neplatnosti zmluvy o budúcej zmluve, ktorou navrhovateľ zdôvodnil svoj žalobný petit. Neplatnosť právnych úkonov, a predovšetkým zmlúv, predstavuje štandardnú a veľmi frekventovanú časť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Z týchto dôvodov právne posúdenie spornej kauzy nemôže mať za následok žiadne výraznejšie

predĺženie konania. K rovnakému záveru dospel ústavný súd, aj pokiaľ ide o skutkovú náročnosť súdnej veci.

Pri posudzovaní druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v konaní ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľke nemožno pričítať podiel na celkovej dĺžke predmetného konania. Skôr naopak, po právoplatnom prerušení konania bola sťažovateľka aktívna pri uplatňovaní svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, keď viackrát navrhla okresnému súdu pokračovanie v konaní, a využila tiež právo podať sťažnosť na postup súdu podľa zákona o súdoch. Ku skutočnosti odročenia niektorých pojednávaní z dôvodov strany sťažovateľky ústavný súd uvádza, že fáza konania ešte pred jeho prerušením nie je medzi sťažovateľkou a okresným súdom sporná. Inými slovami, sťažovateľka nenamieta výskyt zbytočných prietáhov pred prerušením konania.

Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že, ako to tiež uvádza okresný súd vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 25. júna 2009, prerušenie konania z dôvodu prebiehajúceho súvisiaceho konania navrhol na pojednávaní 24. augusta 2005 právny zástupca sťažovateľky. Uvedená skutočnosť ale z hľadiska sťažnostných námietok sťažovateľky nie je relevantná, keďže sťažovateľka v odôvodnení svojej sťažnosti, ako aj v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu pripustila, že *„v dobe, kedy k prerušeniu konania došlo, nemusel mať ešte súd za preukázanú existenciu ostatných dôvodov pre rozhodnutie a tieto boli jednoznačne preukázané až v nasledujúcom trestnom stíhaní“*. Je teda zrejmé, že sťažovateľka nespochybňuje rozhodnutie okresného súdu prerušiť konanie. Jej námietky smerujú voči procesnému postojú okresného súdu po prerušení konania, a to hlavne vo väzbe na návrhy, ktoré mu v tejto súvislosti adresovala.

Postup okresného súdu ako tretie kritérium posúdenia porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zhodnotil ústavný súd ako postup, ktorý vykazoval zbytočné prietahy. Ústavný súd sa pri hodnotení postupu okresného súdu zameril na obdobie po právoplatnosti prerušenia konania, keďže práve tento časový úsek je medzi účastníkmi konania o prerokováanej sťažnosti sporný. Z vyžiadaného súdneho

spisu pritom ústavný súd zistil v zásade zhodnú chronológiu posudzovaného konania s prehľadom úkonov vo veci, ktorý tvoril obsah vyjadrenia okresného súdu k prijatej sťažnosti a ktorý je citovaný v I. časti odôvodnenia tohto nálezu.

Podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

Podľa § 111 ods. 1 OSP ak je konanie prerušené, nevykonávajú sa pojednávania a neplynú lehoty podľa tohto zákona.

Podľa § 111 ods. 2 OSP ak je konanie prerušené podľa § 109, súd urobí všetky potrebné opatrenia, aby sa odstránili prekážky, ktoré spôsobili prerušenie alebo pre ktoré prerušenie trvá. Len čo odpadne prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo, pokračuje súd v konaní i bez návrhu.

Citované ustanovenia už boli predmetom rozhodovacej činnosti ústavného súdu vo vzťahu k prípadným zbytočným priet'ahom v občianskom súdnom konaní. Ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 21/00 uviedol, že ak ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) OSP tým, že v súvislosti s riešením „otázky, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu“, nerobí v princípe rozdiel medzi procesným postupom spočívajúcim v prerušení konania, počas ktorého „sa nevykonávajú pojednávania a neplynú lehoty podľa tohto zákona“ (§ 111 ods. 1 prvá veta OSP), ale sa vyčkáva na odpoveď, ktorá na túto otázku bude daná v inom konaní, a procesným postupom spočívajúcim v „inom vhodnom opatrení“, v prípade ktorého sa konanie bez jeho prerušenia zameriava aj na riešenie takejto otázky ako predbežnej otázky, ponecháva všeobecnému súdu istú voľnosť pri voľbe tohto procesného postupu, to ešte neznamená, že táto voľnosť je bez obmedzenia a ústavným súdom nekontrolovateľná.

Vo veci sp. zn. I. ÚS 142/04 ústavný súd v tejto súvislosti uviedol, že ak bolo konanie pred všeobecným súdom prerušené z obligatórnych dôvodov vyplývajúcich

z ustanovenia § 109 ods. 1 OSP, kým tieto dôvody trvajú, nemôže dochádzať ku zbytočným priet'ahom. Tieto konania nie sú spôsobilým predmetom zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Naproti tomu v prípade konaní prerušených z fakultatívnych dôvodov vyplývajúcich z ustanovenia § 109 ods. 2 OSP musí ústavný súd skúmať, či nečinnosť všeobecného súdu je dôvodná, teda či nebolo jeho povinnosťou pokračovať v konaní.

Aj ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) OSP, tak ako napokon každé zákonné ustanovenie, sa musí vykladať a uplatňovať v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Keďže zo žiadneho ustanovenia ústavy nemožno vyvodit', že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, musí sa všeobecný súd pri uplatňovaní procesného postupu podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) OSP riadiť preto i požiadavkou, ktorá je zakotvená v tomto článku ústavy a ktorá... ukladá povinnosť prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (I. ÚS 21/00).

S poukazom na svoju už citovanú ustálenú judikatúru ústavný súd hodnotí obranu okresného súdu spočívajúcu v názore, že *„v prípade právoplatne prerušeného konania nemôže vo veci dochádzať k priet'ahom v konaní okrem prípadu, ak by dôvod, pre ktorý je konanie prerušené medzičasom odpadol“*, ako nedôvodnú.

Obrana sťažovateľky ako odporkyne v posudzovanom konaní okresného súdu sa zakladala na tvrdení o neplatnosti zmluvy o budúcej zmluve, ktorej existencia mala viesť k nahradeniu vyhlásenia vôle uzavrieť kúpnu zmluvu. Otázka platnosti zmluvy o budúcej zmluve sa tak stala v konaní okresného súdu otázkou predbežnou. Keď okresný súd zistil, že prebieha súvisiace trestné konanie, v ktorom sa zisťuje pravosť tej istej zmluvy o budúcej zmluve, resp. pravosť podpisov na nej sa nachádzajúcich, viedlo ho to k prerušeniu konania. Okresný súd tak očakával, že vyriešenie problému pravosti zmluvy a podpisov na nej v trestnom konaní prinesie aj prejudícia v civilnom konaní.

Ústavný súd je toho názoru, že v naznačenej procesnej situácii prerušenie konania okresným súdom samo osebe bolo vhodným krokom a zohľadňovalo nielen snahu o spravodlivé rozhodnutie, ale rešpektovalo aj zásadu procesnej ekonomie. Rovnaký názor však ústavný súd nezdieľa, pokiaľ ide o postup okresného súdu po prerušení konania.

Sťažovateľka okresnému súdu viackrát navrhla pokračovanie v spornom konaní, pričom uviedla viacero dôvodov, ktoré by podľa jej názoru aj v prípade potvrdenia pravosti zmluvy o budúcej zmluve a podpisov na nej sa nachádzajúcich v súvisiacom trestnom konaní museli viesť buď k záveru o neplatnosti problematickej zmluvy o budúcej zmluve, alebo k zamietnutiu návrhu vymedzujúceho predmet konania, teda nahradenie vyhlásenia vôle uzavrieť kúpnu zmluvu (išlo o tvrdenie sťažovateľky o rozpore predmetnej zmluvy s dobrými mravmi a o existencii skutočností o naplnení podmienok uvedených v § 50a ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Prirodzene, ústavný súd nie je oprávnený zasahovať do rozhodovacej právomoci všeobecného súdu (v tomto prípade okresného súdu) a výrok tohto nálezu nie je rozhodnutím o dôvodnosti uvedených tvrdení sťažovateľky, ktoré majú privodiť zamietnutie návrhu navrhovateľky v spornom konaní. Okresný súd však na tieto tvrdenia sťažovateľky v uznesení o zamietnutí jej návrhu na pokračovanie v konaní nereagoval spôsobom, ktorý by nasvedčoval tomu, že sa so zákonnými podmienkami ďalšieho pokračovania v prerušenom konaní (§ 111 ods. 2 OSP) vysporiadal spôsobom dôsledne rešpektujúcim ústavou požadovanú kvalitu súdnej ochrany účastníka konania. V odôvodnení uznesenia č. k. 11 Cb 108/2003-181 okresný súd k tvrdeniam sťažovateľky iba uviedol, že „*sumár dôkazov a právnych tvrdení účastníkov v konaniach neumožňuje bez posúdenia pravosti spochybnenej zmluvy o budúcej zmluve rozhodnúť o návrhu navrhovateľa na nahradenie prejavu vôle*“, bez toho, aby sa zaoberal jednotlivými dôvodmi, ktoré pre pokračovanie v konaní sťažovateľka ako odporca v konaní tvrdila.

Okresný súd tak neposúdil dôsledne prípadné odpadnutie prekážok, pre ktoré bolo konanie prerušené, hoci v danej procesnej situácii poznajúc tvrdenia sťažovateľky bolo jeho úlohou aktívne pristúpiť k poskytovaniu súdnej ochrany sťažovateľky ako účastníka

konania. Namiesto toho okresný súd pasívne vyčkával na právoplatné ukončenie trestného konania, resp. na doručenie spisu z tohto konania, a to napriek návrhom sťažovateľky, z ktorých jednoznačne vyplývalo, že právoplatný výsledok súvisiaceho trestného konania, ba ani výsledky dovtedajšieho dokazovania v trestnom konaní vôbec nemusia dávať dostatočné odpovede na prejudiciálnu otázku platnosti spornej zmluvy o budúcej zmluve, a že teda tento výsledok vôbec nemusí v prerušenom konaní vylúčiť potrebu posúdenia otázok, ktoré už sťažovateľkou v návrhoch na pokračovanie v konaní boli nastolené a ktoré možno posúdiť bez akejkoľvek závislosti na priebehu a výsledkoch súvisiaceho trestného konania. Takýto postoj okresného súdu už bol podľa názoru ústavného súdu v rozpore s požiadavkami procesnej ekonómie, ktorá bola v danom prípade stelesnená aj v požiadavke čo najrýchlejšieho poskytnutia súdnej ochrany účastníkom konania.

Ústavný súd uzatvára, že postup okresného súdu po prerušení konania, a hlavne po doručení návrhov sťažovateľky na pokračovanie v konaní, bol v rozpore s požadovanou úrovňou ústavne zaručenej kvality poskytovania súdnej ochrany účastníkovi konania, pričom nedostatky tohto postupu sa v konkrétnych okolnostiach prejavili v porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov, pretože toto základné právo je konkretizáciou základného práva na súdnu ochranu tak, ako to vyplýva zo systematiky siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti navrhla takéto rozhodnutie, preto ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu). Úlohou okresného súdu po nadobudnutí právoplatnosti tohto nálezu ústavného súdu bude dôsledné posúdenie tvrdení opakovane uvádzaných sťažovateľkou v jej návrhoch

na pokračovanie v konaní, a to z hľadiska zistenia, či neodôvodňujú jednoznačný záver o prejudiciálnej otázke platnosti spornej zmluvy o budúcej zmluve, prípadne dokonca aj o merite prerokovávanej veci.

Vzhľadom na to, že sťažovateľka o priznanie finančného zadosťučinenia nepožiadala, ústavný súd jej finančné zadosťučinenie nepriznal.

III.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

V podanej sťažnosti si sťažovateľka uplatnila nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 340 Sk bez bližšej špecifikácie.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom JUDr. M. V. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) a stanovisko.

Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov iba za prvé dva úkony právnych služieb vzhľadom na to, že v stanovisku doručenom ústavnému súdu 13. júla 2009 nie sú uvedené žiadne nové skutkové okolnosti, prípadne právne názory, ktoré by mali akýkoľvek vplyv na výrok tohto nálezu.

Príprava zastupovania, ako aj písomné podanie (sťažnosť) ako úkony právnej služby boli vykonané v roku 2008. Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) prislúcha ako základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 2 vyhlášky 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 19 076 Sk za úkony v roku 2008), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2008 odmenu v sume 3 176 Sk. K tejto

sume bolo potrebné pripočítať režijný paušál za dva úkony právnej pomoci, teda dvakrát 190 Sk. Ústavný súd tak priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 223,46 € (bod 3 výroku nálezu), pričom okresný súd je povinný zaplatiť ju na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. septembra 2009